

1928

G O S P O D A R

Št. 24

Križa v kmetijstvu.

Narodni poslanec Vlad. Pušenjak.

Gospodarska križa je svetoven pojav, ki se občuti skoro v vseh državah, pod katero ječe vsi stanov. Mnogo se je pisalo in govorilo o vzrokih gospodarske križe, o potrebi ublažitve iste, predlagalo se je mnogo načinov in sredstev za ublažitev gospodarske križe. Ponovno moramo ugotoviti, da so zastopniki vseh stanov povdarjali, da je glavni vzrok splošne gospodarske križe križa kmetijstva, da vplivajo težke razmere, v katerih živi kmet, na razvoj obrti, trgovine in industrije, da vplivajo na zaposlitev delavskih moči.

V nekaterih državah se je napravil obsežen program za napredek kmetijstva, za rešitev kmetijske križe, kakor v Avstriji in Nemčiji, v drugih državah se to vprašanje šele proučuje, se iščejo sredstva in načini za gospodarsko povzdigo kmetijstva. Delo se vrši v dveh pravcih: v nekaterih državah gre stremljenje za tem, da se domače kmetijstvo v toliko povzdigne, da se poveča kmetijsko pridelovanje in država osamosvoji od inozemstva v zadevi uvoza kmetijskih pridelkov, v drugih pa za tem, da se pridobe nova tržišča za kmetijske pridelke kot nadomestilo za izgubljena tržišča ter modernizirajo, odnosno izpopolnijo posamezne kmetijske panoge. Prvi pravci dela se opaža v industrijskih državah, drugi pa v državah s pretežno kmetijskim prebivalstvom.

Za nas je zelo zanimivo proučiti tozadovno delo *nemške države*, v kateri se je letos sestavil poseben program za rešitev bede v kmetijstvu ter so se v proračunu in finančnem zakonu od 31. marca 1928 odobrila znatna sredstva in smernice za izvršitev tega programa. V parlamentu v Berlinu se je ustanovil stalen odbor, ki proučuje to vprašanje in stavi vladi in parlamentu potrebne predloge ter nadzoruje izvršitev tega programa. 64 milijonov zlatih mark ali 884 milijonov dinarjev se je dovolilo kot podpora, 222 milijonov zlatih mark ali 297 milijonov dinarjev pa kot posojilo, oziroma garancija države za pospeševanje kmetijstva ter povzdigo zadružništva.

Delo za razbremenitev kmečkemu stanu.

Največ skrbi prizadeva Nemčiji, kaikor tudi drugim državam — prevelika zadolžitev kmečkemu stanu, osobito nesposobnost kmetijstva plačevati obresti, ki so višje kakor čisti dobiček, katerega donša kmetijstvo. Ustvarila se je posebna pomožna akcija v svrhu premembe obstoječih dolgov v dolgove z nižjo obrestno mero, akcija, katere cilj je obstoječe dolgove kmetov spremeniti v dolgove, kateri bi radi nižje obrestne mere ne uničevali kmetijstva, temveč dali možnost kmetijstvu, da poleg obresti odplačuje letno tudi del dolga. V to svrhu daje država na razpolago kratkoročna posojila do zneska 200 milijonov zlatih mark ali 2700 milijonov dinarjev, zahteva

se pa tudi sodelovanje pokrajin in večjih občin. Za izvedbo te akcije se ustvarja poseben kreditni odbor v vsaki pokrajini, katerega naloga je določiti smernice in visokost kredita. Država se obvezuje, da da eno tretjino potrebnih sredstev na razpolago, ostali dve tretjini naj preskrbe pokrajine in občine. Za posojila z nizkimi obrestmi kot najprimernejši se označujejo kreditni zavodi, kateri služijo kmečkemu stanu v svrhu podelitve osebnega kredita, to so kmečke posojilnice Raiffeisenovke. Pri zameni pridejo v poštev vsi dolgovi s previsoko obrestno mero, kateri se spremenijo v dolgoročna posojila z nižjo obrestno mero. Važna zahteva pri izvedbi zamene je, da se mora dolžnik obvezati, da bo v določenih letnih obrokih, ki so neznatni, redno odplačeval posojilo.

Na čisto preprost in enostaven način s pomočjo obstoječih Raiffeisenovih posojilnic, ki igrajo v Nemčiji vlogo kmečkih bank, se skuša v Nemčiji vprašanje razbremenitve kmečkemu stanu rešiti. Pri nas pa so razni predlagatelji predlagali vse nemogoče načine, obstoječe zadružništvo so omalovaževali, hoteli so za razbremenitev ustanoviti še neke posebne ustanove, ki bi mnogo stale, ki bi rešitev vprašanja otežile, a ne dovedle do zaželenih uspehov. Edino mogoča pot je zamena kmečkih dolgov potom obstoječih kmečkih posojilnic; to pot priporoča i zakon o zameni dolgov, ki se je sprejel 1. 1909. v Avstriji po večletnem temeljitim proučevanju vprašanja razbremenitve kmečkih posestev.

Sredstva za pospeševanje kmetijstva.

Da se rešijo izvanredne težkoče, katere ovirajo napredek kmetijstva, se dovoli podpora v znesku 30 milijonov zlatih mark ali 405 milijonov dinarjev; ta podpora naj se uporabi v prvi vrsti za pospeševanje prodaje kmetijskih pridelkov. Za pospeševanje vnovčevanja živine in mesa se dovoli podpora v znesku 8 milijonov zlatih mark ali 108 milijonov dinarjev, za pospeševanje perutinarstva in boljše prodajo jate in ostalih pridelkov 1 mil. zlatih mark ali 13½ milijonov dinarjev. Razen tega pa še prevzame vlada za vsako akcijo, katere cilj je pospeševati izvoz živine in mesa, garancijo do zneska 22 milijonov zlatih mark ali 297 milijonov dinarjev. Industrijska država Nemčija žrtvuje znatne vsote v ta namen, da povzdigne svoje kmetijstvo, da mu omogoči obstoj in napredek, da doseže glede preskrbe z živili neodvisnost od drugih držav. Tako izgleda prava kmečka politika, katera je — dalekovidna in uvažuje razmere na svetovnih tržiščih.

Skrb za zadružništvo.

Bolj ko kje drugje se zavedajo v Nemčiji, da je napredek kmetijstva tesno spojen z kmečkim zadružništvom. Brez zadružništva ni mogoče nobeno smotreno delo za povzdigo kmetijstva, zadružništvo edino je odpravilo oderuštvo v vseh oblikah in povzročilo, da je postal kmečki stan

velevažen činitelj na denarnem in blagovnem trgu. Ako hoče zadružništvo v polni meri vršiti svojo velevažno nalogo, mora biti zdravo, enotno, mora neovirano iti svojo pot naprej. Četudi sloni zadružništvo na načelu samopomoči, četudi je zadružništvo vse, kar je doseglo, doseglo z lastnim delom in lastnimi sredstvi, vendar je dolžnost vlade, da priskoči zadružništvu na pomoč, ako isto vsled vojni, povojnih, valutarnih in drugih nezgod pride v težkoče, ako vsled naglega padca cen blaga izkazuje velike izgube itd. Radi tega se v programu za ojačanje kmečkemu stanu določa podpora 25 milijonov zlatih mark ali nad 337 milijonov dinarjev za zadružništvo, znatna vsota, ki bo omogočila, da se oiači in ozdravi obstoječe kmetijsko zadružništvo.

Zgled Nemčije kakor tudi delo v drugih državah nam kaže pot, po kateri treba iti i pri nas, da rešimo naš kmečki stan. Sedanja vlada uvažuje važnost tega vprašanja, zato izjavlja i v poročilih k proračunu za l. 1929/1930., da bo treba kmetijstvu in kmetijskemu pridelovanju ustvariti posebno ugodne pogoje za vsestranski razvoj, za gospodarski napredek cele države.

Voluhar.

Še hujši škodljivec naših mladih jabilan in vrtnih pridelkov nego zajec je voluhar ali krtica. Zajca se pravzaprav lahko ubranimo, ker debela lahko zavarujemo. Korenine v zemlji pa je težko tako ograditi, da bi žival ne mogla do njih. Sicer se doseže tudi to, pa le tedaj, ko se drevje sadi. Pa tudi predrago je tako zavarovanje.

Voluharja menda ni treba podrobneje opisovati, ker ga sadjarji že itak dobro poznajo. Opozoriti hočemo bralce »Domoljuba« le na najvažnejše načine zatiranja, ki so sedaj v navadi in ki se razmeroma dobro obnesejo.

Naravnih sovražnikov ima voluhar prav malo, ker živi izključno v zemlji in večina živali, ki bi ga sicer zalezovale, ne more za njim v njegove ozke rove. Edino podlasiča mu je kos, ker gre lahko za njim do zadnjega kotička njegovih na vse strani razpreženih rogov. Kjer so torej podlasiče, tam je voluharjev kmalu konec. Sadjarji naj torej to koristno zverinico varujejo in celo goje, kolikor se pač pusti gojiti. Najrajši prebiva v kupih kamenja ali kakih hlo dov. Tudi mačka vjame tu ali tam kakega voluharja, ako ga slučajno zaloti na površju. Nekateri psi (jazbečarji) se baje tudi privadijo na ta lov. Toda vse to je malo izdatno, ker niti mačka niti pes ne moreta za voluharjem po rovih. Na naravnih sovražnike se torej sadjar ne more zanašati. Če noče imeti škode, se mora na vsak način sam lotiti zatiranja in sicer tako, da voluharje lovi ali pa zastruplja.

Lovimo jih v razne pasti, izmed katerih so najnavadnejše znane klešče, ki jih uporabljajo tudi za krte. Zal, da se s tem orodjem vjame in pokonča res tudi marsi-

kateri krt. Uspešno love voluharje tudi v kovinsko cevi, ki se od obeh koncev navznotraj odpirajo, navzven pa se zapro. Voluhar lahko zleze v cev, ven pa ne more, ker se vratca za njim zaklopnejo. Obe vrsti pasti ima v zalogi Kmetijska družba v Ljubljani.

Zastrupljajo voluharje z različnimi strupi, ki jih nastavljajo v rove na korenju, ker baš korenje posebno rad vzame. Dandanes priporočajo poseben strup z imenom Zello (reci »celijol«), ki je nalašč v to svrhu pripravljen in neki izvrstno učinkuje. Dobi se z navodilom o uporabi pri Chemotehni v Ljubljani, Mestni trg 10.

Lovimo voluharje lahko vse leto, zastrupljanje se pa obnese le bolj proti koncu zime, ko mu zmanjkuje hrane. Po leti, ko je vsega dovolj, ne gre rad na zastrupljeno vabo.

Za lov na voluharje je treba precej vaje in pa velike potrpežljivosti in vztrajnosti. Spak je oprezen in prekanjen, zato mu je težko priti do živega, dokler ne poznamo vseh njegovih navad. Najvažnejša njegova lastnost je, da rov, ki ga odpremo, takoj zopet zapelja, ker menda ne more trpeti zunanega zraka. Na ta način se kljub svoji premetenosti izda, da se vedno lahko prepričamo, v katerih rovih se nahaja in v katerih ga ni. Kdor ga torej hoče loviti, mora najprej rove po zemljišču odpreti. Kjer najde čez nekaj časa rove zapelane, ondi je treba nastaviti past ali zastrupljeno vabo.

Voluharje tudi na razne načine preganjajo od drevja. Saje, bezgove palice, drevesni karbolin (arborin), križnolistni mleček so taka sredstva, ki se jih voluhar ogiblje. Seveda za trajno se ga s tem ne rešimo. Če ga preženemo iz enega kraja, gre pač delat škodo drugim in se navadno tudi zopet vrne, ko ni več sredstva, ki bi ga odgnalo. Izurjeni lovci na voluharje jih tudi streljajo s puškami ali s posebnimi samostrelnicami, ki so pa v orožja nevajenih rokah nevarne.

Prav zanesljivo in trajno obvarujemo korenine pred voluharjevimi zobmi, ako drevo posadimo v toliko gosto in pocinkano mrežo, da žival ne more skozi njo do korenin.

Zatiranje voluharja bi moralo biti splošno. Malo zaleže, če jih polovimo na enem vrtu, sosedje se pa ne brigajo zanj. Kmalu se doselijo iz sosednjih vrtov in delo je bilo zaman. Zelo koristno bi bilo, ko bi občastni odbor dajal primerno premijo na voluharje, ker so dokaj bolj škodljivi nego gadi in modrasi.

DISAVE SLON

Varno naložite svoj denar v
Vzajemni posojilnici
v Ljubljani, poleg hotela 'Union'.
Obrestovanje najugodnejše.
Posojila proti vknjižbi na posestva, proti
oroštvu i. t. d.

Zakaj se umetna gnojila ne izplačajo povsod?

Pri nas se umetna gnojila uporabljajo že nad trideset let, vendar se ne morejo povsod udomačiti, ker uspehi z njimi niso bili vedno in povsod enako dobri. Kaj pa je temu vzrok? V splošnem se lahko trdi, da se umetna gnojila izplačajo povsod, ako jih pravilno rabimo. O tem nam jasno pričča njih svetovna uporaba, ki se stalno širi in zavzema že take mere, da današnja produkcija skoraj ne more več zadostiti zahtevam kmetovalcev po njih. Če bi se torej umetna gnojila ne izplačala, bi po njih gotovo ne bilo toliko povpraševanja.

Tisti kmetovalci, ki dvomijo v dobičkanosti umetnih gnojil, imajo pa vendar slabe izkušnje z njimi. Toda te slabe izkušnje izvirajo odtod, ker se je ali z njimi nepravilno gnojilo, ali pa ker so to zakriville neugodne vremenske razmere.

Letos so umetna gnojila marsikje slabo učinkovala in celo rastlinam več škodovala nego koristila. Vzrok je bila suša, opmanjkanje vlage v zemlji, vsled česar se gnojila niso mogla enakomerno raztopiti in razredčiti, vsled česar so delovala na korenine tako kakor strup. Nasprotno so tam, kjer je bila zemlja že pred zimo globoko preorana, da je vsebovala še dovolj vlage, učinkovala vzlic suši ugodno.

Slabo učinkujejo umetna gnojila tudi tam, kjer jih nepravilno rabijo. Tam so pa krivi kmetovalci sami, ki se ne pouče o tem, kako jih je trositi. Da se kmet o tem pouči, mora napravljati gnojilne poskuse, ki ga prepričajo, kako se eno ali drugo gnojilo sponaša v njegovi zemlji in pri različnih rastlinah. Na ta način se bo prepričal, katera gnojila mu zvišajo pridelke in kako naj jih trosi, da bo prav.

Nova knjiga o živinoreji.

Družba sv. Mohorja je letos poleg svojih rednih peterih knjig izdala za doplačilo tudi »Živinorejo«, ki jo je spisal znani živinozdravnik Fran Černe.

Knjiga ima predvsem to prednost pred vsemi, ki so doslej izšle, da je zelo praktična in pregledna, zato pa tudi v vsakem oziru razumljivejša in porabnejša. Razdeljena je na pet poglavij. I. Splošna živinoreja, kjer govori o krmilih in o hlevu, kako mora biti zgrajen, opremljen in držan. II. Govedoreja, kjer popisuje natančno in strokovnjaško, kako se priredi dober in zdrav zarod pri goveji živini, govori o vzreji telet, pitanju goveda, o delovnem govedu, dalje daje kratek in praktičen pouk o mlekarstvu, končno razlaga razne goveje pasme s posebnim ozirom na Slovenijo ter razpravo o načinu pospeševanja živinoreje od strani živinorejcev samih ter od države in oblasti. III. Konjereja. Ne vemo, če smo imeli v slovenščini tako praktičen popis konja. Govori o starosti konj, o njih vnajnosti, o znakih na konjih, visokosti, teži in hoji, o skladnosti organov. Dalje o konjskih pasmah, o plemenjenju ter o krmljenju, oskrbovanju in uporabi konj. AV. Ovčereja in kozjereja. IV. Prašičereja. V obeh

poglavjih govori o razvoju živali, o pasmah, o plemenjenju in krmljenju.

Knjiga se odlikuje po tem, da ni dolgovezna in učenjarska, da si obsega 320 strani, v katerih je veliko navadnih slik ter barvnih tabel. Živinorejci, ki bodo knjigo studirali, bodo v njej našli kapital, ki se bo v hlevu bogato obrestoval. Zato je primeroma nizka cena (80 Din za člane, 108 Din za nečlane, g. vezana 90 in 120 Din) majhna vsota.

Kmetijska predavanja potom radia.

Pred letom dni smo poročali o nalogah radia v kmetijstvu ter o predavanjih in pouku, ki se vrši potom njega v Ameriki, Nemčiji in drugih državah. Tam vodi to akcija država sama, ki ima v ta namen poseben oddelek v kmetijskih ministrstvih. Minilo pa je komaj leto dni po tem poročilu in tudi slovenski kmet že lahko posluša kmetijska predavanja bodisi doma ali v svojem Prosvetnem domu. To vse je napravil Radio-Ljubljana, ki je že po par mesecih svojega obstoja uvedel enkrat oziroma dvakrat na teden predavanja, ki posebno zanimajo slovenskega kmeta.

Ni sicer to mnogo, vendar začetek je tu; in nadejamo se, da se bo v kratkem mogel izpopolniti ta kmetijski pouk, ki vzbuja med kmetovalci toliko zanimanja. Dosedaj je bilo troje predavanj ob četrtkih ob pol sedmih zvečer, in dvoje ob nedeljah in prazniku ob 8 zjutraj. Predmeti predavanj so bili: dve o prehrani rastlinstva, o obdelovanju zemlje, o gnoju in gnojenju ter o umetnih gnojilih. Sledi pa še pouk o setvi, odbiri in pripravi semena ter o kmetijskem preizkustvu. Nato se bodo obravnavala vprašanja o živinoreji, odbiri plemenske živine, o vzrejanju mladih živali, o krmljenju itd. Morda se bo sčasoma dalo urediti predavanja tako, da bodo stalno vsako nedeljo ob 8 zjutraj do pol 9, ker je ta ura posebno prikladna za podeželske gospodarje, ki prihajajo k jutranji maši in tedaj lahko žrtvujejo pol ure v Prosvetnem domu, kjer je postavljen radio-aparat z zvočnikom. Dandanes je namreč že prav malo takih domov po deželi, ki bi ne bili opremljeni s tem aparatom. In to je prav, zakaj potom radia se najbolj širi ljudska izobrazba.

Toda ne samo kmetijski gospodarji, ampak tudi gospodinje dobijo svoj pouk. V petkih zvečer ob pol sedmih je gospodinjstvo predavanje, ki nudi gospodinjstvom polno nasvetov za njih opravila. Tudi kmečka gospodinja je potrebna nauka, zato ji prav dobro služijo njeni namenjena predavanja.

Posebno važna so tudi vsakdanja tržna poročila, ki sproti obveščajo kmetovalce o cenah pridelkov ter jih s tem obvarujejo pred izkoriščevanjem od strani prekupčevalcev. Povemo samo en primer, kako se je začudil neki visok uradnik iz Ljubljane, ko mu je priprost kmet visoko v hribih popravil cene za žito, češ, včeraj opoldne sem jih slišal pottom radia. Že v tem tiči velika vrednost tega občudovalnega sredstva za kmeta, ki

ga ne bo mogel tako lahko opehariti vsak prekupčevalec.

Iz navedenega je jasno, da prinaša radio tudi našemu kmetijstvu obilo koristi in razvedrila posebno v dolgih zimskih večerih, ki se prej niso dali tako lepo in brez težav izkoristiti v pouk in zabavo, kakor je danes to mogoče.

Domoljubovim bravcem.

Na željo mnogih naših naročnikov smo ponatisnili Erjavčeve članke o kmetijstvu, ki so izhajali zadnja tri leta v našem listu. Dobiti jih je sedaj v posebni knjigi z naslovom **Fran Erjavec: Kmetiško vprašanje v Sloveniji**. Ta knjiga je doslej pri nas prva, ki obravnava naše kmetiško vprašanje v svoji celoti, zato bi o moral imeti vsak zaveden kmet. Ker je naklada jako majhna, jo naročite takoj! Cena je samo 25 Din za izvod. Naročite jo lahko tudi z dopisnico pri uredništvu »Domoljub«, denar pa pošljete po poštni položnici.

Dipl. agr. A. Jamnik.

Elementarne nezgode in kmetiško zavarovanje.

Vsako leto prihaja na oblasti toliko prošenj za podporo, da se človeku jeziho lasje ter reševanje takih prošenj vsem, ki imajo z njimi opravka, daje nemalo posla.

V oblastnih proračunih so upoštevane pod naslovom podpora za elementarne nezgode veliki zneski. Pri vsej dobri volji pa ti zneski niti od daleč in nikjer ne morejo stvarno tako pomagati, kot bi bilo želeli in kakor po nesreči prizadeti pričakujejo.

Dan za dnem pri oblastnem odboru dežuje prošnja za podporo, nastalo vsled suše ali moče, vsled toče in vsled pogina živali. Z eno besedo — vsak dan elementarne nezgode.

Janezu je poginila krava in četvero prašičev, Jožetu krava, vol, konj in dvoje prašičev, Tonetu je pobila toča in mu je poginilo troje krav ter več perutnine, nekaj pridelkov mu je vzela poplava. Vsak ima zadolženo kmetijo, po 6—8 malih otrok, je vdovec ali pa mu je žena bolna in že leto dni ni zapustila postelje. Županstvo ga najbolje priporoča: Daj podpore v čimvečji meri.

Toda od kje jemati, da bi se vsaj za silo moglo škodo pobotati? Tozadevna sredstva niso brezmejna in težko si jih je priboriti. Treba je ta sredstva takorekoč skoraj skoparsko upravljati in kljub temu je še pred potekom proračunskega leta — blagajna popolnoma prazna.

In koliko se je posameznemu oškodovancu moglo dati podpore? Menim, da ne izdam nobene tajnosti, če povem, da more podeljena podpora predstavljati le samo majhen del napram izgubljeni vrednosti. Kaj je to v primeri z resnično škodo? Dobro je sicer tudi to, »bolje nešta nego ništa«, in hvalo je dolžan dajalcu vsak prejemnik. Na primerno pobotanje škode pa bo kmetovalec mogel računati le, če se mu omogoči dobro in ne predrago zavarovanje vsevov proti toči in zavarovanje živine

ES

Naša senzacija prihodnjega tedna

129

Vse vrste po raznih cenah znamke:
„North British“
„Dimpassing“
Original Trotorn

HUMANIK

Ljubljana, Dunajska cesta 1a, „PETOVIA“
 Maribor, Gosposka ulica 17
 Celje, Aleksandrova cesta 1
 Ptuj, Slovenski trg, „PETOVIA“.

proti vsem nezgodam in za vse slučaje smrtnosti. Tedaj tudi ne bo treba prositi, vsak bo upravičen zahtevati kar mu bo po zakonu šlo. Gorje bo posamezniku resnično olajšano.

Po elementarnih nezgodah povzročene škode more haskovito omiljevati samo dobro kmetijsko zavarovalništvo. In do tega bo prišlo kmalu. Ljubljanski oblastni odbor je pridno na delu, da to uresniči. Težav sicer ni malo in treba jih je prebroditi kakor pač najbolje mogoče, da pridemo čimprej do prepotrebne zavarovalnice.

Občinske naklade na pivo in na žganje.

Večkrat smo že poudarjali, da ni bolj upravičenih davščin nego so naklade na omenjene pijače, zlasti na žganje in na špirit. Zato je naravnost greh, če občine vsepovsod ne obdavčijo teh pijač. To ponavljamo iznova. — Danes pa opozarjamo še na to, kako se pobirajo naklade na zgoraj omenjene pijače. Ne moremo sicer glede na omejen prostor priobčiti vseh določb, kdo mora plačevati vse te naklade, kako se morajo prijavljati zaloge pijač itd. Zato pa opozarjamo, da je sklenila ljubljanska obč. skupščina v 3. seji III. zasedanja 14. novembra 1928 posebno Uredbo o pobiranju samostojnih občinskih naklad na pivo in na žgane opojne pijače. Ta uredba bo razglášena v prihodnji številki uradnega lista obl. odbora v »Samoupravi« še ta mesec. Ne le občine, marveč vsi prebivalci naj se seznanijo z določili te uredbe, ker je zelo važna za vsakega, zlasti za gospodarje, ki kupujejo pijače za delavce. Po določbah na-

vedene uredbe morajo namreč prijavljati gotove množine pijač in plačevati naklade tudi zasebniki. Napačno je torej mnenje, da se sme za dom in domačo porabo kupiti in doma použiti vsakdo poljubne množine pijač, ne da bi bila treba plačati od njih občinske naklade. Zato smo smatrali za potrebno tudi v »Domoljubu« opozoriti na določila omenjene oblastne uredbe, da se obvarujejo ljudje škode, ker je prikrievanje ali ne pravočasno prijavljanje pijač tudi kaznivo. Fr. K-n.

Denar.

g Vrednost denarja 11. t. m. V Curihu se plačuje naš dinar po 9.125 centimov. Tuje valute pa na borzi v Ljubljani po teh-le cenah: 1 angleški funt 275.98 Din, 1 ameriški dolar 56.88 Din, 1 holandski goldinar 22.85 Din, 1 nemška marka 13.56 Din, 1 švicarski frank 10.96 Din, 1 razlžarski penga 9.92 Din, 1 avstrijski šiling 8 Din, 1 belgijski belg 7.98 Din, 1 talijanska lira 2.22 Din, 1 češka krona 1.69 Din.

g Nazadovanje romunskega leja. Zadnje dni je romunski lej na vseh inozemskih borzah zelo nazadoval in zabeležil v Curihu namesto 3.12 le 2.95—3 centime. Ta padec je v zvezi z vestmi, da namerava romunska vlada ustaliti lej pri nižjem tečaju. V ta namen je že njena Narodna banka dobila v Berlinu posojilo 75 milijonov nemških mark.

Cene.

g Ljubljanska blagovna borza. Položaj na žitnem trgu je še vedno neugoden. Kupuje se malo in to samo za sprotl. Ponuja se blago v vagonskih količinah, postav-

Ijeno na vsako slovensko postajo, plačljivo 80 dni po dobavi, za 100 kg po teh-le cenah: pšenica baška, 80 kg težka, po 290 do 292.50 Din, za januar po 300—302.50 Din, turščica ameriška »La Plata«, zacarinjena, franko Ljubljana, 315.50—320 Din, oves baški in slavovski, zdrav, rešetan, po 295 do 297.50 Din; moka »0« free Ljubljana, plačljivo po prejemu blaga, po 430—435 dinarjev.

Po pšenici je nekoliko živahnejše povpraševanje, vendar običajne božične kupčije letos ni opaziti. Tudi v Bački so razmere bolj mrive. Cena pšenici v Novem Sadu se drži okrog 240—242.50 Din, ostale cene so neizpremenjene. Zanimiva je vest iz zagrebških trgovskih krogov, ki se pri-tožujejo nad notacijo vojvodinskih borz, ki držijo cene visoko. Ti krogi trdijo, da se more v Vojvodini neposredno od producenta kupiti blago za 5—15 Din ceneje nego to javljajo tamošnje borze. Zato so trgovci ozlovoljeni, ker ne naznanjajo borze pravega stanja cen na žitnem tržišču.

g Deželni pridelki. Fižol se malo zahteva, zato mu je tudi cena nazadovala. Nakupuje se sedaj: visoke vrste po 6 do 8 Din, nizke vrste po 5—5.60 Din. Detelja je tudi brez zanimanja in se plačuje producentu po 16 Din kg.

g Tršiče z jajci. Zaradi hladnejšega vremena se je cena jajcem pri nakupu deloma dvignila za 2½ pare pri komadu. Prodača svežega blaga pa je pri tej ceni deloma otežkočena, ker so v inozemstvu kvalitativno izobrna jajca iz hladilnic cenejša. Nadaljnji razvoj položaja na trgu bo odvisen predvsem od vremena. Nakupna cena se sedaj giblje med 1.55—1.75 Din za komad. V Berlinu se plačujejo jugoslovanska jajca, na meji neocarinjena, po 15 do 16 pienigov komad, napram 14½—15 pienigov v prejšnjem tednu.

g Mleko in mlečni izdelki. Cene mleka na trgu v Ljubljani so se zvišale za 0.25 Din pri litru. Tako je prodajna cena na drobno 2.75 Din za liter, na debelo pa 2.25 do 2.50 Din postavljeno v Ljubljano. V tem mestu vlada sedaj nenavadno pomanjkanje mleka, kar je povzročilo zvišanje cen. Vzroki temu pojavu ležijo predvsem v pomanjkanju krme, ki sili kmete, da odprodaajo svojo živino; nadalje v visoki ceni za tečna krmila in slednjih tudi v dejstvu, da primanjkuje kmetom masti, zato uživajo več mlečnih jedi. — Maslo gre vsled bližajočih se božičnih praznikov v ceni kvišku. Maslo iz mlekarn se kupuje na debelo od 45 do 50 Din kg, na drobno pa 54 do 60 Din. Na trgu prevladuje kmečko maslo po ceni 40 Din kg na drobno. — Sira je malo, ker so vse sirarne prazne ter nimajo nad dva meseca starega sira. Povpraševanje po tem blagu je živahno, zato so tudi cene trdne in se rajši dvigajo. Polnomastni domači ementalški sir v prodaji na debelo velja od 28 do 30 Din, pri odjemu posameznih hlebov 28 do 33 Din, na drobno pa 40 Din za kg.

g Tršiče z vinom v Sloveniji. Letošnja vinska letina je bila glede množine v splošnem dobra, manj pa glede kakovosti. Vendar se opaža, da se kupčija v krajih z boljimi vini precej razvija. Plačuje se vino po 5 do 9 Din liter. Sortirana vina so

seveda višja v ceni. Vinskemu sejmu v Križu pri Kostanjevici bo sledil oni v Ivanjkovcih v Ijutomerskem okraju, ki bo 18. t. m. Na njem se bodo določile nadaljnje cene letošnjih Ijutomerskih vin.

Živina.

g Ljubljanski živinski sejem 5. t. m. Zadnji živinski sejem je bil precej živahen in se je posebno dognano znatno povečal. Na sejm je bilo prignanih: 215 konj, 104 vole, 102 kravi, 30 telet in 151 prašičkov za rejo. Od teh je bilo prodanih 45 konj, 53 volov, 36 krav, 20 telet in 119 prašičkov za rejo. Četudi je bila kupčija precej živahna, vendar so ostale cene neizpremenjene. Tako so plačevali: vole I. po 9 Din za kg žive teže, II. po 8 Din, III. po 6.50 Din, krave debele 5—6 Din, klobasarice 3—3.50 Din, teleta 10—11 Din; konji in prašiči po kakovosti in velikosti.

g Dražba sirovih kož. Za javno dražbo sirovih kož zagrebškega združenja mesarjev, ki je bila koncem minolega meseca, je bilo malo zanimanja. Vzlje trdnim cenam v inozemstvu so domače cene nazadovale. Lahko goveje kože so bile prodane po 19 Din kg, težke po 20.25 in telečje po 28.25 Din. Cene so od zadnje dražbe padle za približno 75 para do 1.25 Din pri kg.

Razno.

g Trgovinska pogajanja s Češkoslovaško. Kakor že znano, so se prekinila trgovinska pogajanja med našo državo in Češkoslovaško. Ni prišlo namreč do sporazuma glede tarifnega dela pogodbe in glede veterinarske konvencije. Češkoslovaška delegacija je namreč kratkoma odklonila vse naše zahteve. Po takem odgovoru je naša delegacija prekinila tozadavna pogajanja, na kar ni češka delegacija niti skušala najti kak kompromis. Zanimiva je pri tem tudi ugotovitev, da je naša država v letih 1921.—1927. uvozila iz Češkoslovaške za 9.7 milijard Din, izvozila pa v to državo le za 4.5 milijarde Din. Zaradi tega je naša trgovinska bilanca s Češko pasivna za 5.2 milijarde Din. Tako slabo je torej naše trgovinsko razmerje s Češkoslovaško.

g Zakon o pospeševanju perutninarstva. Kmetijsko ministrstvo je izdelalo načrt zakona o pospeševanju perutninarstva. Ta načrt je izdelan na podlagi sklepov konference za pospeševanje živinoreje ter po zaslišanju strokovnjakov Zveze izvoznikov naše države, odnosno njene sekcije izvoznikov jajc in perutnine. Ta je predlagala, da se rjava štajerska kokoš, ki daje prvostno belo meso, se prilagodi vsake-mu podnebju, se zadovolji z vsako hrano in z nosi letno 120—140 jajc, uvede v vsej državi. Kakor poročajo iz Belgrada, je namen zakona v prvi vrsti ta, da se v naši državi zboljša kokošje pleme. V ta namen naj bi se uvedle posebne odbirne postaje za odgoj plemenske perutnine. Predviden je tudi prispevek za ustanovitev modernih vzrejevališč za perotnino in za propagando. Perutnina je v naši državi zelo degenerirana, zato bi imelo pospeševanje te panoge velik vpliv na zunanjo trgovino,

Silvovko, brinjevec, palinovec, rum in hruševac

si lahko napravite z našimi esenci. Steklenica za napravo 4—5 l zganja stane samo Din 20.—, po pošti Din 32.—. Točno navodilo na vsaki steklenici. — Samo v drogeriji **A. Kanc sinova**, Ljubljana, Židovska ul. 1

kajti jajca so eden najvažnejših naših izvoznih predmetov. Lani smo izvozili za 513 milijonov Din jajc, predlanskem pa za 606 milijonov Din.

g Zakon o zatiranju rastlinskih bolezni. Kmetijsko ministrstvo je izdelalo načrt zakona o zatiranju rastlinskih bolezni, da z njim uzakoni borbo proti raznim škodljivcem. Ta zakon je bil nujno potreben, da se obvaruje naša rastlinska produkcija pred vsakoletnimi ogromnimi zglubami, ki nastanejo v veliki meri vsled malomarnosti kmetovalcev. Želeti bi le bilo, da se ta zakon čimprej sprejme, pa potem tudi resno izvaja.

g Število konkurzov novembra t. l. Kakor poroča društvo za zaščito upnikov v Zagrebu, je bilo novembra v vsej državi 91 konkurzov (novembra 1927 le 71), napram 66 v oktobru, 68 v septembru, 62 v avgustu in 57 v juliju. Po pokrajinah je bilo otvorenih v Srbiji in Črni gori 78 (nov. 1927 — 52) konkurzov, v Hrvaški-Slavoniji 7 (6), v Sloveniji in Dalmaciji 4 (6), v Bosni-Hercegovini 1 (2) in v Vojvodini 1 (5). Iz tega je razvidno, da povečanje števila konkurzov odpade izključno na Srbijo in Črno goro, kjer je bilo v novembru otvorenih 26 konkurzov več kakor v istem mesecu preteklega leta, dočim je število konkurzov v prečanskih krajih istčasno nazadovalo od 19 na 13. Seveda odpade v Srbiji precej konkurzov na prezadolžene osebe, ki stojijo izven gospodarstva. — V prvih 11 mesecih je bilo v vsej državi 830 konkurzov napram 980 v istem razdobju minulega leta.

Nove knjige.

Kubično računice za okrogel les, ki navaja metersko mero za vsako število hlo-dov, je izdala pravkar Jugoslovanska knji-garna. Poleg podrobne kubične razpredel-nice za posamezne hlude obsega II. del te knjižice zelo predelno razpredelnico, ki navaja izračunano kubično mero za večje šte-vilo hlo-dov in sicer za vse v trgovini naj-bolj običajne mere. Ta zelo praktična knji-žica, ki jo je sestavil Mirko Logar, velja vezana samo 20 Din, s poštnino vred 22 Din.

Samouki knjigovoz. Marsikdo ima ne samo veselje temveč tudi mnogokrat potre-bo, da bi si knjige zvezal doma. Vsem tem samoukom bo ta knjižica izvrstno služila. Knjižica je izšla v zalogi Jugoslovanske knjigarne in velja Din 8.—.

Priporoča se **PRVI SLOVENSKI ZAVOD**

Vzajemna zavarovalnica
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA 17,

ki je edini te vrste — Podružnice: v CELJU, Breg št. 33 — ZAGREB, Hacelnova ulica 12 — SARAJEVO, Koroševa ulica 15 in v SPLITU, ulica XI. puka.